

Л.О. Безруков¹
Л.В. Колюбакіна¹
О.І. Юрків¹
Л.М. Кузьменко²

КЛІНІЧНА ЕФЕКТИВНІСТЬ ХАРЧОВИХ СУМІШЕЙ У ВИГОДОВУВАННІ НЕДОНОШЕНИХ ДІТЕЙ

¹ - Буковинський державний медичний університет, м. Чернівці

² - Обласна дитяча клінічна лікарня №1, м. Чернівці

Ключеві слова: недоношені, суміш, толерантність до їжі, антропометричні та еритроцитометричні показники

Резюме. У 65 недоношених дітей у порівнянні була вивчена ефективність використання харчових сумішей у комплексному виходженні в умовах стаціонару. Показана ефективність використання високоадаптованих сумішей при вигодовуванні недоношених дітей з напруженою адаптацією за даними антропометричних і еритроцитометричних показників.

Вступ

У системі виходження недоношених дітей поряд із впровадженням сучасних технологій досить актуальним залишається питання адекватного вигодовування цієї категорії дітей у зв'язку з підвищеною потребою їх у харчових речовинах і енергії та обмеженої здатності до їх засвоєння внаслідок функціональної незрілості шлунково-кишкового тракту. Особливої гостроти ці питання набувають в тих випадках, коли вигодовування материнським молоком неможливе в силу об'єктивних причин. При застосуванні "рутинних" молочних сумішей досить часто відмічаються дезадаптаційні порушення з боку шлунково-кишкового тракту, що можуть призвести до метаболічної нестабільності дитини та поглибити тяжкість перебігу соматичної патології [1, 2].

Останнім часом при вигодовуванні недоношених дітей перевага надається харчовим сумішам, які не тільки виконують основну нутритивну функцію, але й застосовуються як продукти функціонального і, певною мірою, імунного харчування [3].

Прикладом такої суміші, яка рекомендується для вигодовування недоношених дітей від народження, за відсутності або недостатній кількості грудного молока у матері, є "Pre-NAN" фірми Nestle. Це високоадаптована суміш, максимально наближена за складом до жіночого молока, збалансована за енергетичною та харчовою цінністю і не викликає підвищеної потреби у рідині. Високий вміст сироваткових білків та оптимальний амінокислотний профіль з наявністю таких незамінних амінокислот, як лізин, цистин та триптофан забезпечує легке засвоєння та бере участь у побудові та мієлінізації нервових волокон, сприяє передачі

нервових імпульсів. Збагачення антиоксидантом селеном запобігає дії вільних радикалів та підвищує імунний захист. Висока біодоступність кальцію забезпечує оптимальну абсорбцію та мінералізацію кісткової тканини, а вміст вітаміну Д та заліза має профілактичні властивості щодо виникнення анемії та рахіту у недоношених дітей. Вміст у структурі поліненасичених жирних кислот ω -3 та ω -6, які є складовою фосфоліпідів мозку та фоторецепторів ретини очей, забезпечують достатній рівень імунних реакцій, зменшуючи вихід прозапальних цитокінів у разі розвитку захворювання. Оптимальна комбінація лактози та мальтодекстрину сприяє становленню інтестинальної мікрофлори та знижує осмолярність суміші, що робить її безпечною для нирок. Енергетична цінність суміші становить 70/80 ккал на 100мл готового продукту.

МЕТА ДОСЛІДЖЕННЯ

Вивчити у порівнянні ефективність застосування харчової суміші "Pre-NAN" з іншими високоадаптованими та низькоадаптованими сумішами в комплексному виходженні недоношених дітей, які знаходилися на штучному вигодовуванні в умовах стаціонару.

МАТЕРІАЛ І МЕТОДИ

Під спостереженням перебувало 65 дітей, які знаходилися на стаціонарному лікуванні у відділенні II етапу виходження недоношених дітей обласної дитячої клінічної лікарні №1. 26 з них отримували суміш "Pre-NAN" та склали першу (I) групу дослідження, 24 – частково адаптовані молочні суміші (II клінічна група), а решта – 15 немовлят - вигодовувались іншими високоадаптованими сумішами (III

клінічна група), які використовуються при вигодовуванні недоношених дітей. Розрахунок добового об'єму їжі проводився, виходячи із фізіологічних вікових нормативів [4]. Діти отримували суміші впродовж двох тижнів. Ефективність вигодовування оцінювали за динамікою клінічних проявів захворювання, темпів набуття у масі тіла та характером вагової кривої, толерантності до їжі за клінічними даними та даними копрограми, результатами еритроцитометрії [5].

Отримані результати аналізувалися методом біостатистики [6].

Обговорення результатів дослідження

Клінічні групи дітей, що знаходилися на II етапі виходжування недоношених, були зіставлюваними за основними клінічними показниками. Так, дівчат в I групі дослідження було $42,3 \pm 9,6\%$, в II – $50 \pm 10,2\%$, в III – $46,6 \pm 12,8\%$ (Pt $>0,05$). Середній вік немовлят на момент отримання сумішей становив відповідно $13,0 \pm 0,9$; $8,8 \pm 0,9$ та $9,4 \pm 1,1$ діб (Pt $>0,05$). Середня маса дітей I групи дослідження на початку вигодовування склала $1848,5 \pm 71,1$ г; II групи – $2135,9 \pm 51,8$ г; а III відповідно $2116,0 \pm 110,5$ г (Pt $>0,05$). Слід зауважити, що 8 (30,7%) немовлят з I клінічної групи на початок вигодовування сумішшю “Pre-NAN” мали масу нижчу, ніж при народженні. Серед цієї категорії дітей було вірогідно більше немовлят з дуже низькою та екстремально низькою масою при народженні, ніж у групах порівняння. Так, недоношених I ступеня в цій групі було $30,7 \pm 9,0\%$; II ступеня – $38,5 \pm 9,5\%$; III ступеня – $23,1 \pm 8,3\%$, а IV – ступеня – $7,7 \pm 5,2\%$. $53,8 \pm 9,7\%$ дітей потребували кювезного режиму виходжування. У II клінічній групі дослідження недоношених I ступеня було $62,5 \pm 9,8\%$ (Pt I:II $<0,01$); II ступеня – $33,3 \pm 9,6\%$ (Pt I:II $>0,05$); III ступеня – $4,1 \pm 4,0\%$ (Pt I:II $<0,05$). Всього $12,5 \pm 6,7\%$ (Pt I:II $<0,001$) недоношених потребували кювезного режиму виходжування. У III клінічній групі ці показники відповідно становили: $73,3 \pm 11,4\%$ (Pt I:III $<0,001$); $20 \pm 10,3\%$ (Pt I:III $>0,05$); $6,6 \pm 6,4\%$ (Pt I:III $<0,05$) і лише майже кожна третя дитина з них $33,3 \pm 12,1\%$ (Pt I:III $<0,05$) потребувала кювезного режиму. Серед немовлят I клінічної групи дослідження кожна четверта дитина знаходилася у відділенні інтенсивної терапії новонароджених у зв'язку з тяжкістю стану при поступленні. У трьох з них тяжкість була зумовлена постасфіктичним синдромом, ускладненим розвитком поліорганної недостатності, а ще у трьох – неонатальним сепсисом. Вказівки

на наявність енцефалопатії у $85 \pm 6,2\%$ випадків зустрічалися у дітей, які отримували суміш “Pre-NAN”, у $58,3 \pm 10,0\%$ випадків, які отримували частково адаптовані суміші та у $60 \pm 12,6\%$ немовлят, які вигодовувалися іншими високоадаптованими сумішами (Pt I:II, III $<0,01$). Порівняно з новонародженими II та III клінічних груп немовлята, які вигодовувалися сумішшю “Pre-NAN”, не дивлячись на меншу масу тіла на початок вигодовування, швидко її збільшували, середній приріст якої становив $543,5 \pm 44,7$ г до кінця дослідження, а в II та III групах відповідно $577,4 \pm 76,6$ г та $396,9 \pm 52,6$ г. Однак ці дані не були статистично достовірними. При аналізі характеру вагової кривої було відмічено, що нормальний її варіант частіше відмічався серед недоношених дітей, які вигодовувалися сумішшю “Pre-NAN” та іншими високоадаптованими сумішами. Так, даний тип вагової кривої у недоношених немовлят I клінічної групи спостерігався у $46,1 \pm 9,7\%$ випадків проти $25 \pm 8,8\%$ та $40 \pm 12,6\%$ (Pt I:II $<0,05$) в II та III клінічних групах. У той же час зменшення вагової кривої у дітей, які отримували частковоадаптовані та інші високоадаптовані суміші, спостерігалися у кожної 5-ї дитини. У жодної дитини I групи дослідження не було відмічено зменшення вагової кривої. Переважання східчастого типу вагової кривої по відношенню до хвилеподібного при вигодовуванні сумішшю “Pre-NAN” забезпечувалося вживанням білка, яке наближалось до норми при грудному вигодовуванні, що має важливе фізіологічне значення для правильного перебігу процесів метаболізму в наступні вікові періоди. Отримані дані дають підставу вважати, що використання харчової суміші “Pre-NAN” та інших високоадаптованих спеціалізованих сумішей мають перевагу по відношенню до частковоадаптованих молочних сумішей у вигодовуванні недоношених дітей за умов напруженої адаптації, виходячи з антропометричних показників.

Толерантність харчових сумішей, які використовувалися для вигодовування недоношених, дітей була задовільною. У жодної дитини не спостерігалось диспептичних явищ. Нейтральний жир у копрограмі був лише у трьох хворих при вигодовуванні сумішшю “Pre-NAN” проти 4 немовлят, які вигодовувалися іншими сумішами.

Суттєвих відмінностей при використанні вказаних сумішей відносно динаміки клінічних проявів захворювання і загального стану дітей виявлено не було що, можливо, пояснюється коротким терміном їх вживання.

Динаміка еритроцитометричних показників у недоношених дітей груп спостереження

Групи спостереження		I	II	III
Рівень гемоглобіну (Hb г/л)	До	115,2	136,1	144,9
	Після	113,8	116,8	127,3
Рівень гематокриту (Ht) л/л	До	0,35	0,42	0,43
	Після	0,34	0,35	0,37
Середній об'єм еритроциту (СОЕ нм ³)	До	88,0	94,7	89,0
	Після	91,3	86,5	91,9
Середня концентрація гемоглобіну в еритроциті (СКГЕ %)	До	33,6	33,6	33,0
	Після	33,5	33,2	33,0

Еритроцитометричні показники у дітей груп спостереження у процесі вигодовування сумішами представлені в таблиці.

Аналіз еритроцитометричних показників у дітей груп дослідження показав, що немовлята, які отримували суміш "Pre-NAN", ще до початку вигодовування мали рівень гемоглобіну та еритроцитів більш низький, по відношенню до дітей II та III груп спостереження, що, можливо, пов'язане з переважанням в цій групі недоношених з дуже низькою та екстремально низькою масою при народженні, та більш тяжкою соматичною патологією, яка потребувала знаходження частини новонароджених у відділенні інтенсивної терапії. Вже в процесі вигодовування, незважаючи на короткочасний термін вживання суміші, відмічена стабілізація еритроцитометричних показників без суттєвого подальшого їх зниження. Отримані дані свідчать про задовільне засвоєння заліза та співпадають з літературними даними, що на початку призначення суміші відбувається насичення залізом ряду ферментів, яке клінічно характеризується покращанням загального стану та набуттям ваги тіла і, лише після цього, в середньому два тижні потому, спостерігається стійке підвищення рівня гемоглобіну в периферичній крові [5].

Отримані дані свідчать про ефективність застосування харчової суміші "Pre-NAN", що дозволяє покращати не тільки нутритивний статус недоношених дітей, але й еритроцитометричні показники за даними еритроцитометрії.

Висновок

Суша молочна високоадаптована суміш "Pre-NAN" може бути застосована при вигодовуванні недоношених дітей в умовах стаціонарного лікування, як продукт нутритивного, функціонального і, певною мірою, імунного харчування.

Перспективи подальших досліджень

Будуть розроблені нові способи покращання адаптивних механізмів недоношених новонароджених.

Література. 1. *Отт В.Д.* Фізіологічні потреби дітей у харчових речовинах та енергії відповідно досягнень дитячої нутріціології / Матер. наук.-практ. конф. "Здоров'я та лікувальне профілактичне харчування". Чернівці, 2000, - с.57-58. 2. *Нетребко О.К.* Проблемы питания глубоко недоношенных детей. Питание детей грудного и раннего возраста.- Киев: "Инсайт", 2003. - С. 10-17. 3. *Ткаченко С.К.* Вигодовування немовлят як чинник природного захисту / Матер. укр.-америк. навчального семінару-тренінгу "Сучасні тенденції в неонатології: проблеми та перспективи".- Львів, 2003. - С.49-53. 4. *Шабалов Н.П.* Неонатология. - СПб. Спец. Література, 1997 - Т.1. - С. 270-275. 5. *Мошч П.С., Суліма О.Г.* Неонатология. - Київ: Вища школа, 2004. - С.239-249. 6. *Иванов Ю.И., Погорелок О.Н.* Обработка результатов медико-биологических исследований на микрокалькуляторах. - М: Медицина, 1990. - 224 с.

КЛИНИЧЕСКАЯ ЭФФЕКТИВНОСТЬ ПИЩЕВЫХ СМЕСЕЙ ПРИ ВСКАРМЛИВАНИИ НЕДОНОШЕННЫХ ДЕТЕЙ

Л.О. Безруков, Л.В. Колобакина, О.И. Юркив, Л.М. Кузьменко

Резюме. У 65 недоношенных детей в сравнении была изучена эффективность использования пищевых смесей в комплексном выхаживании в условиях стационара. Показана эффективность использования высокоадаптированных смесей при вскармливании недоношенных детей с напряженной адаптацией по данным антропометрических и эритроцитометрических показателей.

Ключевые слова: недоношенные, смеси, толерантность к пище, антропометрические и эритроцитометрические показатели.

CLINICAL EFFICACY OF NUTRITIONAL FORMULAE WHEN FEEDING PREMATURE BORN CHILDREN

L.O. Bezrukov, L.V. Koliubakina, O.I. Yurkiv, L.N. Kuzmenko

Abstract. The efficacy of using nutritional formulae in multimodality therapy has been studied in a comparative trial on 65 premature newborns under in-patient conditions of appropriate patient's management. Efficacy of using highly-adapted formulae when feeding premature newborns with tense adaptation according to anthropometric and erythrocytometric indices has been shown.

Key words: premature, formulae, food tolerance, anthropometric and erythrocytometric indices.

**Bukovinian State Medical University (Chernivtsi)
Regional Clinical Children's Hospital №1 (Chernivtsi)**

Clin. and experim. pathol. - 2005. - Vol.4, №2. - P.2-4.

Надійшла до редакції 11.05.2005